

¹³ Кукса В. Перехресний допит // Дзеркало тижня / Влада. – 25-31 жовтня 2003 р. – № 41 (466) – <http://www.dt.ua/1000/1050/43403/>

¹⁴ Кукса В. РАСТА SUNT SERVANDA, АБО ЯК «РЯТУЮТЬ» АРЕШТОВАНИЙ У КАНАДІ «РУСЛАН» // Дзеркало тижня / Гроші. – 23-29 серпня 2003 р. – № 32(457) – <http://www.zn.ua/2000/2245/41388/>

Резюме

Дана стаття присвячена дослідженню проблематики правового регулювання принципу імунітету держави в іноземних державах та в Україні. Проведений аналіз дозволяє авторові зробити певні висновки, що сприятиме всебічному вивченню інституту імунітету держави та які можуть бути враховані при вдосконаленні правового регулювання імунітету держави.

Ключові слова: принцип імунітету держави; основні концепції імунітету держави; винятки з принципу; права природа принципу імунітету держави.

Резюме

Данная статья посвящена исследованию проблематики правового регулирования принципа иммунитета государства в иностранных государствах и в Украине. Проведенный анализ позволяет автору сделать определенные выводы, что будет способствовать всестороннему изучению института иммунитета государства и которые могут быть учтены при совершенствовании правового регулирования иммунитета государства.

Ключевые слова: принцип иммунитета государства; основные концепции иммунитета государства; исключения из принципа; правовая природа принципа иммунитета государства.

Summary

This article is devoted to problems of legal regulation of the principle of state immunity in foreign countries and Ukraine. Carried out research allows author to draw the certain conclusions, which will promote institute the state of immunity all-round studying, and which may be considered while improving legal regulation of the state immunity.

Key words: principle of state immunity, basic concepts of state immunity; exceptions to the principle, the legal nature of the principle of state immunity.

Отримано 04.03.2010

А. О. КОРИНЕВИЧ

Антон Олександрович Кориневич, здобувач Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, співробітник Науково-дослідної частини Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МІЖНАРОДНЕ ЕНЕРГЕТИЧНЕ ПРАВО ЯК НОВЕ ЯВИЩЕ У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Три десятиліття тому ще не існувало міжнародного енергетичного права. Існували лише національні правові регулювання електроенергетичної, вугільної та ядерної галузі. Нафта була єдиним винятком, оскільки вона повинна була відправлятися з далеких країн-виробників, а колишній зв'язок між видобуванням, перевезенням і продажем був порушений у результаті процесу деколонізації. Але ситуація змінилась за останні три десятиріччя. Інвестиції у розробку енергетичних ресурсів, активні транзит і торгівля ними, розвиток міждержавних відносин у енергетичній сфері сприяли тому, що відбулося становлення міжнародно-правового регулювання енергетичного сектору і міжнародного енергетичного права.

Що ж таке міжнародне енергетичне право? На сьогодні у доктрині майже неможливо знайти визначення міжнародного енергетичного права. Визначення енергетичного права у своїй статті «Енергетичне право як академічна дисципліна» дав Адріан Бредбрук. Згідно із Бредбруком, енергетичне право можна охарактеризувати як сукупність прав та обов'язків, що виникають у зв'язку з використанням всіх енергетичних ресурсів між приватними особами, приватними особами та урядом, між урядами та між державами¹. Можна припустити, що міжнародне енергетичне право – це сукупність принципів та норм міжнародного права, що регулюють міждержавні відносини щодо використання, торгівлі, транзиту, постачання енергетичних ресурсів.

У звичаєвому міжнародному праві існують матеріальні норми, які є важливими для енергетичного сектору і можуть бути віднесені до принципів міжнародного енергетичного права². Серед таких норм: 1) постійний суверенітет над природними ресурсами; 2) зобов'язання не заподіювати шкоди території інших

держав або територіям, що знаходяться поза межами юрисдикції держави; 3) обов'язок попереджувати і співробітничати з іншими державами щодо ризиків, які можуть виникнути у зв'язку з небезпечною діяльністю, включаючи різноманітні екстрені випадки.

Принцип постійного суверенітету над природними ресурсами є ключовим принципом міжнародного енергетичного права. Він ґрунтується на двох завданнях Організації Об'єднаних Націй: праві самовизначення колоніальних народів і економічному розвитку країн, що розвиваються. Формування цього принципу є не легким питанням, адже він розвивався в основному на основі резолюцій Генеральної Асамблеї ООН, а не на основі укладення міжнародних договорів чи сталої практики держав³. Саме Генеральна Асамблея ООН відіграла основну роль при обговоренні питання постійного суверенітету над природними ресурсами. Нормативного закріплення принцип суверенітету над природними ресурсами набув у резолюції 1803 Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1962 року, Декларації про встановлення нового міжнародного економічного порядку (резолюція Генеральної Асамблеї ООН 3201 від 1 травня 1974 року) і, нарешті, в Хартії економічних прав і обов'язків держав від 12 грудня 1974 року, у якій сформульоване загальне положення: «Кожна держава має і повинна вільно здійснювати повний постійний суверенітет над всіма своїми багатствами, природними ресурсами і економічною діяльністю, включаючи право на володіння, використання і експлуатацію». Наразі цей принцип є принципом звичаєвого міжнародного права і це підтвердив Міжнародний суд ООН у рішенні по справі збройних дій на території Конго (Демократична республіка Конго проти Уганди, 19 грудня 2005 року)⁴. Щодо зобов'язання не заподіювати шкоди території інших держав або територіям, що знаходяться поза межами юрисдикції держави, то вже у першій справі Міжнародного суду ООН – справі щодо каналу Корфу (Велика Британія проти Албанії, 1949 р.), Міжнародний суд встановив принцип за яким державам не дозволяється використовувати свою територію у такий спосіб, щоб завдавати шкоди іншим державам. Принцип не завдання шкоди був також висвітлений у міждержавному арбітражі Сполучених Штатів Америки проти Канади у відомій справі Trail Smelter і був згодом відтворений у багатьох міжнародних документах, зокрема, у принципі 21 Стокгольмської Декларації про навколишнє середовище⁵ і у принципі 2 Декларації Ріо⁶. Згодом у справі Габчиково-Надьмарош (Угорщина проти Словаччини) Міжнародний суд ООН підтвердив, що принцип не завдання шкоди відноситься до звичаєвого міжнародного права і що він є загальним принципом міжнародного права⁷. Обов'язок попереджувати і співробітничати з іншими державами щодо ризиків, які можуть виникнути у зв'язку з небезпечною діяльністю, включаючи різноманітні екстрені випадки також є встановленою нормою міжнародного права⁸.

Міжнародне енергетичне право має розвинуту систему джерел. Головним багатостороннім міжнародним договором, що стосується регулювання енергетичного сектору, є Договір до Енергетичної Хартії (далі – ДЕХ). Процес Енергетичної Хартії був розпочатий на початку 1990-х років. Прем'єр-міністр Нідерландів Руд Любберс розпочав цей процес у липні 1990 року, запропонувавши механізм, який мав на меті допомогу радянським республікам у їхньому переході до ринкової економіки⁹. В Європейському Союзі (далі – Євросоюз, ЄС) була зніційована спільна стратегія, яка мала на меті об'єднання проблем Західної Європи (безпека енергетичних поставок) з можливостями Східноєвропейських держав (багаті нерозвідані запаси нафти і газу). Ця стратегія засновувалася на сприянні західним інвестиціям (перш за все, з держав Євросоюзу) у енергетичний сектор держав Східної Європи і на транзиті енергетичних ресурсів Сходу на Захід. Станом на жовтень 2009 року Договір ратифікували 46 держав (в тому числі й Україна) і Європейські Співтовариства, 4 держави підписали ДЕХ, але ще його не ратифікували (Австрія, Білорусь, Ісландія, Норвегія). Російська Федерація, так само як і Білорусь, тимчасово застосовувала ДЕХ, проте 20.08.2009 р. вона офіційно повідомила депозитарія про свій намір не ставати учасницею ДЕХ і, таким чином, ДЕХ перестав діяти для Росії 18.10.2009 р. Договір до Енергетичної Хартії був заснований на положеннях Європейської Енергетичної Хартії 1991 року. В той час як Європейська Енергетична Хартія була, по суті, декларацією політичних намірів сприяти співробітництву Східної та Західної Європи, Договір до Енергетичної Хартії є юридично обов'язковим багатостороннім договором – єдиним такого роду договором, що регулює питання міждержавного співробітництва у галузі енергетики. Більше того, на сьогодні Договір до Енергетичної Хартії є одним з головних багатосторонніх договорів, який регулює питання захисту інвестицій. Положення Договору до Енергетичної Хартії врегульовують п'ять широких сфер:

1. Захист і сприяння іноземним інвестиціям у галузі енергетики, засновані на поширенні національного режиму або режиму найбільшого сприяння;
2. Вільна торгівля енергетичними ресурсами та матеріалами, заснована на правилах Світової організації торгівлі;
3. Свобода транзиту енергоресурсів через трубопроводи та їхні мережі;
4. Зменшення негативного впливу повного енергетичного циклу на навколишнє середовище через покращення ефективності енергетичної галузі;
5. Механізми вирішення міждержавних спорів і спорів між державою та інвестором.

На регіональному рівні найбільш розвинутим є енергетичне право Європейського Союзу. Сьогодні у ЄС функціонує внутрішній енергетичний ринок, який засновується на положенні певних нормативно-правових актів ЄС щодо регулювання ринку електроенергії, відновлюваних джерел, газу. Газова директива 2003/55/ЄС була прийнята 26 червня 2003 року. Ця директива встановлює спільні правила щодо постачання, зберігання, розповсюдження природного газу, доступу до ринку та ін. Газова директива містить загальні правила організації та функціонування газового сектору. Функції та повноваження державної влади в газовому

секторі повинні бути обґрунтованими і пропорційними. Вони не повинні перешкоджати головній меті директиви – встановленню лібералізованого і прозорого внутрішнього ринку природного газу. Функції та повноваження державної влади у газовому секторі ЄС необхідні для того, щоб захистити споживача, забезпечити захист навколишнього середовища і забезпечити безпеку постачання природного газу. Стаття 3 (1) Директиви встановлює, що держави-члени ЄС повинні слідкувати за тим, щоб діяльність у газовому секторі здійснювалася таким чином, щоб забезпечити конкурентний, безпечний, сталий ринок природного газу, який би був заснований на основі поваги до захисту навколишнього середовища. Пункт 2 статті 3 передбачає, що держава приймає участь у регулюванні таких питань як безпека, безпека поставок, захист навколишнього середовища, енергоефективність. Таке державне регулювання енергетичного сектору повинно бути чітко виписане у національному законодавстві держав-членів ЄС, бути прозорим, відбуватися на основі принципу недискримінації і повинно гарантувати газовим компаніям з Європейського Союзу рівний доступ до споживачів у державах-членах ЄС.

Для оцінки явища міжнародного енергетичного права потрібно визначити його місце у сучасному міжнародному праві. У науці міжнародного права досить гостро стоїть питання про визначення об'єктивних критеріїв розмежування галузей системи міжнародного права. С.А. Малінін одним із перших звернув увагу на стихійність процесу створення все нових і нових галузей права і підкреслив, що поділ міжнародного права на основні галузі не може бути довільним. На думку А. І. Йойриша, проблема систематизації міжнародного права є досить складною, особливо беручи до уваги розвиток міжнародного життя і безперервного розширення сфери міжнародно-правового регулювання¹⁰. Основними елементами так званої горизонтальної структури системи міжнародного права є інститути і галузі¹¹. Наразі визначення галузі і у внутрішньодержавному, і у міжнародному праві виявилось справою нелегкою і наразі загально визначених чітких параметрів галузі практично немає. Звичайно, обсяг цього дослідження не дозволяє проаналізувати всі наявні критерії галузі міжнародного права, проте спробуємо встановити, чи відповідає міжнародне енергетичне право основним з них.

Найбільш поширеним критерієм поділу міжнародного права на галузі юристи-міжнародники вважають предмет правового регулювання, хоча і не розглядають його єдиним системоутворюючим фактором. У міжнародному праві специфіка предмета, чи, точніше, об'єкта регулювання, є фактором формування галузі права. Але наявність такого фактору ще не створює галузі міжнародного права¹². Виходячи лише з нього, можна довільно конструювати якщо не незліченну, то значну множинність галузей, адже міжнародні відносини являють дуже велике різноманіття. Такий ненауковий підхід міг би дискредитувати саму ідею необхідності встановлення об'єктивно існуючих галузей міжнародного права¹³.

Розуміння цього спонукало представників радянської доктрини міжнародного права додатково до об'єкта регулювання шукати ще й інші критерії. Точки зору, висловлені радянськими дослідниками з цього питання, можна узагальнено звести до таких:

- якісна своєрідність і відособленість (автономність) цієї групи норм;
- особливість джерел цих норм і способів їх створення;
- великий масив нормативного матеріалу, що регулює певний вид міжнародних відносин;
- зацікавленість міжнародної спільноти у розвитку галузі (або цього виду міжнародного спілкування)¹⁴.

Разом із розглянутими критеріями, а також критеріями, що мають за мету обґрунтувати існування тієї чи іншої конкретної галузі міжнародного права, у юридичній літературі радянської доктрини міжнародного права звернули увагу на те, що загальне міжнародне право окрім принципів, що лежать в основі всієї системи його норм, включає також і такі принципи, які, ґрунтуючись на перших, складають основу відповідної галузі міжнародного права і що тільки при наявності такої основи можна вести мову про те, що певна сукупність норм утворює галузь міжнародного права¹⁵. Це положення доволі швидко отримало визнання і в інших наукових працях, адже критерій принципу, що лежить в основі галузі, має таку властивість як об'єктивність. Його наявність чи відсутність можна встановити з науковою достовірністю. Так, принцип свободи відкритого моря лежить в основі міжнародного морського права, принцип, згідно з яким космічний простір, включаючи небесні тіла, не підлягає національному присвоєнню і є вільним для досліджень, – в основі міжнародного космічного права тощо.

Аналізуючи всі критерії для виокремлення галузі міжнародного права, наведені вище, можна дійти висновку, що міжнародне енергетичне право задовольняє всі ці критерії. Об'єктом регулювання міжнародного енергетичного права є енергетичні ресурси (газ, нафта, електроенергія, вугілля та ін), предметом – міждержавні відносини щодо торгівлі, транзиту та обміну енергетичними ресурсами, співробітництва у сфері подолання негативних наслідків, що виникають в результаті енергетичної діяльності. Принципами міжнародного енергетичного права є принцип постійного суверенітету над природними ресурсами, принцип запобігання шкоди території інших держав, що знаходяться поза межами юрисдикції держави, принцип попередження і співробітництва з іншими державами щодо ризиків, які можуть виникнути у зв'язку з небезпечною діяльністю, включаючи різноманітні екстрені випадки¹⁶. Однозначно наявна зацікавленість міжнародного співтовариства у розвитку міжнародних енергетичних відносин як виду міжнародного спілкування і міжнародного енергетичного права як регулятора таких відносин, адже саме енергетичні інтереси наразі є основою зовнішньої політики багатьох держав. Присутній також достатній об'єм нормативного матеріалу, адже міжнародне енергетичне право має достатню кількість джерел, серед яких можна виокремити Договір до Енергетичної Хартії як такий, що є юридично обов'язковим багатостороннім договором, який регулює

питання міждержавного співробітництва у галузі енергетики. Основним галузевим принципом, структуруючим нормативним фактором міжнародного енергетичного права є принцип постійного суверенітету над природними ресурсами. Як інститути міжнародного енергетичного права можна виокремити нафтове право, газове право, інститут енергетичної безпеки та ін. Міжнародне енергетичне право тісно пов'язане і взаємодіє з такими галузями міжнародного права як міжнародне екологічне право (міжнародне право навколишнього середовища), міжнародне атомне право. Тобто, міжнародне енергетичне право задовольняє усім критеріям виокремлення галузі міжнародного права.

Отже, міжнародне енергетичне право є новим явищем у сучасному міжнародному праві. Воно є системою принципів та норм, що регулюють міждержавні відносини щодо використання, торгівлі, транзиту, постачання енергетичних ресурсів. Міжнародне енергетичне право має свої принципи, серед яких чільне місце посідає принцип постійного суверенітету над природними ресурсами, джерела, головним з яких є Договір до Енергетичної Хартії. В цілому, міжнародне енергетичне право є новим явищем сучасного МП, яке задовольняє всім критеріям виокремлення галузі міжнародного права.

¹ Bradbrook A. Energy Law as an Academic Discipline / Adrian J. Bradbrook. – Journal of Energy and Natural Resources Law, Volume 14 (2), 1996. – P. 203. – (Наукова стаття).

² Redgwell C. International Regulation of Energy Activities / Catherine Redgwell // Energy Law in Europe / [Ed. Martha M. Roggenkamp, Anita Ruhnne, Catherine Redgwell, Icigo del Guayo.] – Oxford : Oxford University Press, 2001. – P. 35.

³ Невід'ємний суверенітет над природними ресурсами. A/RES/1803 (XVII), прийнята 14 грудня 1962 року. – Офіційна інтернет-сторінка Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/russian/ga/17/docs/res17_2.htm (Перевірено 10.03.2010)

⁴ Judgment in the Case Concerning Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of Congo v. Uganda) 244, 19 December 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icj-cij.org/docket/files/116/10455.pdf> (Перевірено 10.03.2010).

⁵ Стокгольмська декларація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_454 (Перевірено 10.03.2010).

⁶ Декларация Рио-де-Жанейро по окружающей среде и развитию [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_455 (Перевірено 10.03.2010).

⁷ Gabcikovo-Nagyros Project (Hungary/Slovakia) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?p1=3&p2=3&code=hs&case=92&k=8d> (Перевірено 10.03.2010).

⁸ Sands P. Principles of International Environmental Law / Phillipe Sands. – 2nd ed. – Cambridge University Press, 2003. – P. 456.

⁹ Konoplyanik A., Walde T. Energy Charter Treaty and its Role in International Energy / Andrei Konoplyanik and Thomas Walde // Journal of Energy & Natural Resources Law. – Vol. 24. – No 4. – 2006. – P. 523-558.

¹⁰ Международное атомное право / [Отв. ред. А. И. Иойрыш, А. Н. Петросьянц, В. Ф. Петровский]. – М. : Наука, 1987. – С. 14.

¹¹ Фельдман Д. И. Система международного права / Давид Исаакович Фельдман . – Казань: Издательство Казанского университета, 1983. – С. 43.

¹² Курс международного права. В 7 т. / [Ю. А. Баскин, Н. Б. Крылов, Д. Б. Левин и др.]. – Т 1. Понятие, предмет и система международного права. – М.: Наука, 1989. – С. 264.

¹³ Малинин С. А. Мирное использование атомной энергии: Международно-правовые вопросы / Сергей Александрович Малинин. – М.: Международные отношения, 1971. – С. 7.

¹⁴ Курс международного права. – С. 265.

¹⁵ Усенко Е. Т. Принцип демократического мира – наиболее общая основа современного международного права / Евгений Трофимович Усенко // Советский ежегодник международного права, 1973. – М.: Наука, 1975. – С. 34.

¹⁶ Redgwell C. International Regulation of Energy Activities. – P. 35.

Резюме

Стаття присвячена аналізу міжнародного енергетичного права як нового явища в сучасному міжнародному праві. Наводиться визначення міжнародного енергетичного права, предмет його регулювання, принципи та джерела. Аналізується відповідність міжнародного енергетичного права основним критеріям виокремлення галузі міжнародного права.

Ключові слова: міжнародне енергетичне право, принципи міжнародного енергетичного права, джерела міжнародного енергетичного права, принцип постійного суверенітету над природними ресурсами, Договір до Енергетичної Хартії, енергетичне право Європейського Союзу, критерії виокремлення галузі міжнародного права.

Резюме

Статья посвящена анализу международного энергетического права как нового явления в современном международном праве. Приводится определение международного энергетического права, предмет его регулирования, принципы и источники. Анализируется соответствие международного энергетического права основным критериям выделения отрасли международного права.

Ключевые слова: международное энергетическое право, принципы международного энергетического права, источники международного энергетического права, принцип постоянного суверенитета над природными ресурсами, Договор к Энергетической Хартии, энергетическое право Европейского Союза, критерии выделения отрасли международного права.

Summary

The article is dedicated to analysis of international energy law in contemporary international law. The definition of international energy law, its object, principles and sources are being brought. The compliance of international energy law with the main criteria of determination of the branch of international law is being analyzed.

Key words: international energy law, principles of international energy law, sources of international energy law, principle of permanent sovereignty over natural resources, Energy Charter Treaty, energy law of the European Union, criteria of determination of branch of international law.

Отримано 18.03.2010

М. І. КУРТИНЕЦЬ

Мирослав Іванович Куртинець, аспірант Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

РОЗВИТОК НАУКИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ПОЛЬЩІ

Початком розвитку класичного міжнародного права вважається дослідження голландського юриста Гуго Гроція, який вперше опрацював засади міжнародного права у своїй трьохтомній роботі «*De Jure Belli ac Pacis*»¹ («Про право війни та миру»), – надрукованій у 1625 р. Як нам відомо, міждержавні відносини та їх регулювання здійснювалися споконвічно. Учасником цих процесів була й Польща з часів свого заснування. Зі зростанням впливу Польщі в середньовічній Європі у сфері зовнішніх відносин у цій країні започатковується і отримує розвиток політична думка. Значну увагу польські вчені тих часів приділяли політичним питанням та пов'язаними з ними проблемам внутрішнього права, а у зв'язку з численними війнами, зокрема з Орденем Хрестоносців, також і міжнародно-правовим проблемам. Численні закордонні місії польських королів відстоювали інтереси Польщі у конфлікті з Орденем перед папським престолом. Такі відомі науковці Середньовіччя (XV ст.) як Станіслав зі Скарбімежа та Павел Влодкович заклали основи науки міжнародного права у Польщі. В наступні періоди (XVI–XIX ст.ст.) питанню міжнародних відносин приділено увагу у роботах таких польських вчених як Якуб з Шадка, Якуб Пшилускі, Анджей Фрич Моджеєвський тощо. Метою даної праці є дослідження історії розвитку науки міжнародного права державних утворень Польщі починаючи з середньовіччя до початку XX століття та теоретико-практичних зв'язків між розвитком державності та актуальних питаннях, що досліджувалися протягом історичного розвитку Польщі.

Дослідженням питання становлення польської наукової думки про міжнародне право приділяли скоріше спорадичну увагу. Перше ґрунтовне дослідження даної сфери науки у Польщі належить перу Францішка Каспарека², який наприкінці XIX століття видобув із забуття Станіслава зі Скарбімежа та Павла Влодковича, хронологічно дослідив розвиток науки права у Польщі до своїх часів. Потім аж у середині XX століття відомий польський фахівець з міжнародного права Людвік Ерліх у працях «*Pawel Wlodkowicz i Stanislaw ze Skarbimierza*» («Павел Влодкович та Станіслав за Скарбімежа»), «*Polski Wyklad Prawa Wojny XV Wieku*» («Польський виклад права війни XV ст.») та «*Rektor Pawei Wiodkowicz – rzecznik obrony przelicy krzyziakom*» («Ректор Павел Влодкович – речник захисту проти хрестоносців»)³ знову відродив для широкої громадськості імена середньовічних учених. Дослідженням питання польської доктрини права війни у XV столітті займався Казимир Гжибовскі. До числа інших дослідників розвитку польської науки міжнародного права належать Кшиштоф Пол, Манфред Ляхс, Єжи Пенкос, Ремігуш Бежанек, Януш Симонідес.

У своїй роботі, присвяченій доктрині права війни у Польщі в XV столітті, Казимир Гжибовскі⁴ згадує двох правників цього періоду – Станіслава зі Скарбімежа та Павла Влодковича. Станіслав зі Скарбімежа (Stanislaw ze Skarbimierza, близько 1365–1431) – професор канонічного права і ректор Краківської академії. Його праця «*Kazanie o wojnach sprawiedliwych*» («Казання про справедливі війни») 1410 р. розкриває такі питання, як можливість примирення з поганськими державами, якою на той час була, зокрема, Литва, дозволені методи військових дій та взяття здобичі, питання військової дисципліни. Він відстоює позицію, що право на самозахист, збереження миру є властивим усім людям, а додатково, що *ius naturale* є легальною діючою системою також для поган⁵. Автор казання аргументує, між іншим, що «природне право легітиміє монархів до відбиття сили силою, а у зв'язку з тим, що природне право є однаковим для всіх, належить застосувати його (право – Авт.) до поган»⁶.

Інший ректор Краківської академії, Павел Влодкович (Pawel Wiodkowicz, близько 1370–1435 або 1436) займався питанням конфлікту між Польщею та Орденем Хрестоносців, будучи членом польської делегації на соборі в Констанції 1414–1415 рр. У підручнику з міжнародного права авторства Симонідеса та Бежанка⁷ вказано на той факт, що Павел Влодкович дає чітку аргументовану відповідь на претензії Ордену, тоді як Станіслав зі Скарбімежа дає загальну характеристику війни, що точилася між Польщею та Орденем. На